

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Ha egyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 16.

Kapunyitás

(—a.) Nem ugyan szertartásszerű trónbeszédrel, hanem csak rövid hivatalos üzenettel, de mégis megnyílik ma a február 16-ra összehívott országgyűlés.

A nemzet bizalmából megválasztott törvényhozók öszegyűlnek a képviselőház üléstermében, honnét hat héttel ez előtt szétmentek az országba, szorongó szívvel, kétség és aggodalommal eltelve az iránt, vajjon a nemzet ítélete ad-e nekik ismét helyet a hon atyái közt.

Quanta mutatio rerum?!

Hat héttel ez előtt senki sem gondolta volna, hogy így megváltozzék a tisztelt Ház kinézése.

Magának a szövetszertartó ellenzéknek a legvérmesebb reménye az volt, hogy nagy erőfeszítéssel talán sikerül megtartani régebbi számarányát.

És ime az új Házban a balmező annyira megnövekedett, hogy erősen átnyul a jobboldalra is. A disszidensek és a szövetszertartó ellenzéki pártok a horvátok, szászok és nemzetiségiek nélkül negyven főnyi abszolút többséggel rendelkeznek. A régi nagy szabadelvűpárt pedig annyira megfogyatkozott, hogy hatalmi pozícióját teljesen elvesztette, a vezető szerepről le kell mondania, soraiból kormányt alkotni nem képes.

A választások által teremtett új hely-

zet már az alakulásnál érdekesen és jellemzően fog nyilvánulni.

Ma még csak a korelnök, az öreg Madarász fogja vezetni a gyűlést. Ehhez már hozzászólt egy évtized óta a magyar képviselőház. Így volt ez a szabadelvűpárt aranynapjaiban is. Ő a legöregebb képviselőtársai közt, ez ellen nem tehettek semmit, belenyugodtak a változhatatlanba.

Ebbe még csak most is beletörődnie valahogy, bár az öreg Madarász ezuttal megnyitójában keményen fog nyilatkozni. A képviselőház elnöki székéből, ahonnan még Perczelék lengtették a zebkendőt és Feilitzschék szórták a rendreutasításokat, ugyanon most Madarász fogja eldőlni a november 18-iki erőszakosságok és jogsértések felett a nemzet kárhozható ítéletét.

De most már a korelnökség megszűntével sem várnak valami rózsás napok a szabadelvűekre. A disszidensek és a szövetszertartó ellenzékiek elhatározták, hogy a Ház alakulását nem halasztják el az új kormány megalakulásáig, hanem nyomban a megnyitás után végrehajtják azt. A képviselőház független a kormánytól. Azt választja elnökének akit akar, aki iránt az egész Ház, vagy legalább annak többsége bizalommal viseltetik.

Az ellenzéki többség az elnököt a függetlenségi pártból, az egyik alelnököt a néppártból, a másikat a disszidensek csoportjából akarja választani. A szabadelvűpárt e szerint teljesen kiszorulna az

elnökségből. Ez persze keservesen esik neki, de hát jogosan nem neheztelhet érte. Harmincz esztendőn keresztül soha egy alelnöki széket sem engedett át az ellenzéki pártoknak. Most így bánnak vele is. Hodie mihi, cras tibi.

Tisza minisztertársaival még ott fog ülni a bársonyszéken, de már csak mint az ügyek vezetésével ideiglenesen megbízott miniszterelnök, kinek örökébe nem-sokára idegenek ülnek.

Mindez azonban — pármily nagy jelentőségű is — csak külsőség. Az a nagy és igazi kérdés: mit fog ez a má összeülő új országgyűlés munkálni a nemzet boldogítására.

Sok remény és jogos várakozás fűződik hozzá — vajon mit fog beváltani belőle?!

Akármilyen kormány is kapjon megbízást az apostoli királytól, annak evvel a parlamenttel kell dolgozni. Dolgozni a nemzet, az ország, a polgárok jólétének előmozdítására.

Ezt várja mindenki az új parlamenttől, ez legyen irányítója mindvégig, erre adta a nemzet a megbízatást.

Pótválasztások.

Biharon. Az általános képviselőválasztás alkalmával, jan. 26-án, a bihari választókerületben a három jelölt közül abszolút többséget egyik sem kapott s így Tóth László szabadelvű és Rigó Ferencz függetlenségi jelöltek között pótválasztás lett kitűzve. Időközben pedig Tóth László szabadelvűpárti visszalépett. Tegnapra volt ki-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A hálátlan.

Írta: Alfréd Capus

— De ilyen arcátlan ember! — mormogta Serviet, azt a névjegyet olvasva, amelyet a hivatalnok a behozott. — Bizonyos ön abban, hogy ez az ember velem akar beszélni?

— Igen, uram.

— Velem személyesen? Talán csak a hivatalt keresi?

— Nem, uram, önnel személyesen, magán ügyben kíván beszélni. Kivallatiam már.

— Mondja csak, úgy-e, ez az ember körülbelül 35 éves?

— Körülbelül, igen.

— Kórszakállat visel? Széles vállú?

— Igen.

— Es szemüveget hord? ... csakugyan, ő az. Mi az ördögöt akar tőlem? — Bocsássa be.

Serviet, a biztosító társaság tehetséges, fiatal aligazgatója kíváncsian szegte szeméit az ajtóra, a látogató belépését várva.

Egész életének egyetlen sötét emléke volt

csak s ha a Nicolas Rajou név észébe jutott, elementáris erővel jutott elő lelke mélyéből annak a régi sötét emlékek a keserősége. Ez a Rajou volt az ifjúságának kérelhetetlen szivósságú vampirja. Valamelyik pillanatnyi pénzzavarában fordult egyszer hozzá kölcsönért, persze uzorakölcsönért. Rajou adott neki, de ettől az órától fogva menthetetlen áldozata lett Serviet. Keményebb szívű embert képzelni sem lehetett, mint aminő ez a Rajou volt, aki csodálatos leleményességgel tudta üldözni az adócsont, halasztást nem ismerve soha, amit pedig a legridegebb uzorások is adnak. Serviet ifjúságát a Rajou név tette keserűvé. Az árvereztetette el az ingóságait, az okozta Serviet családjának a haragját és Rajou volt az oka, hogy Serviet egy előnyös házassága füstbe ment. A leggonoszabb ellenséget jelképezte Serviet emlékeiben Rajou.

Mialatt a hivatalnok az előszobába ment, hogy a jelentkezőt bebocsássa, Serviet önkéntelenül arra gondolt:

— Ha nem lennék bizonyos abban, hogy nem tartozom neki semmivel, csakugyan félnék ettől az embertől.

Nicolas Rajou félszegen, bátortalanul lépett be, zavartan forgatta kezében a kalapját. Fizikailag alig változott meg nyolcz-tíz év óta, amikor Serviet utoljára látta. Hanem a régi daczos gögje helyett ma csupa alázatosságot tükrözött a külseje, úgy hogy Serviet önkéntelenül is megsajnálta.

— Fogadjon helyet, Rajou ur — mondta az aligazgató.

Rajou megindultan mormogta:

— Köszönöm, Serviet úr, ön nagyon szeretetreméltó.

Aztán tovább beszélt:

— Jól megy a dolga, Serviet úr?

— Hát önnek még mindig olyan fényesen, mint az én időmben?

— Micsoda? fényesen? — kiáltott fel Rajou. — De hát nem tudja ön, mi történt velem? ... nem meséltek önnek?

— Nem; mi történt?

— De hát, kedves Serviet úr, hiszen engem a szó szoros értelmében kifosztottak a hiteltelzőim. Végül oly rosszul ment az üzletem, hogy elárvereztek. Mindenemet ellicizálták ...

ERMELLEKI HEGYIBOROK PALACZKOKBAN

elismert jól kezelt tiszta minőségben, 10 palaczkól fölfelé literes palackonként 70 fill.-jével házhoz szállítva kapható az

ERMELLEKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGAL, Nagypiacz-tér 10. szám.

Minden palaczk címkeje, kupakja és dugója az Ermelleki részvénytársaság cégjelzésével van ellátva. Telefon 206. szám.

tüzve a pótválasztás. A függetlenségi választók félték, hogy a visszalépés daczára is jelölik *Tóth* Lászlót s ezért a kerülethez tartozó községek-ből zászlókkal, hosszú kocsisorokban vonultak Biharra. Azonban a választás csendben, egyhangulag ment végbe. Egyedül *Rigó* Ferenczet jelölték s így 9 órakor dr. *Márkus* László választási elnök *Rigó* Ferenczet a kerület egyhangulag megválasztott országgyűlési képviselőjévé jelentette ki.

Ó-Becsén Radovanovits György szabadelvű jelölt visszalépett és így a választási elnök reggel 9 órakor, *Mihajlovits* Endre disszident megválasztott képviselőnek jelentette ki.

Békés-Csabáról jelentik a Magyar Távirati Irodának: Itt ma van a pótválasztás *Zsilinszky* Mihály államtitkár szabadelvű és *Achim* András szociálista jelölt között. A választás rendben folyik. Délelőtt 10 órakor volt *Zsilinszky* 80 és *Achim* is 80 szavazata volt.

Achim 961 szóval *Zsilinszky* 734 szavazata ellenében képviselővé lett választva. *Achim* András a második szociálista képviselő, ki bejutott a Házba s a nemzetközi szociáldemokrata párt hive.

A politikai valseg.

Budapest, febr. 16.

Szell és Wekerle Bécsben.

Bécsből jelentik hogy a király déli egy órakor *Szell* Kálmánt és két órakor *Wekerle* Sándort fogadja. A sorrendet azért állapították meg így, mert *Szell* régebbi titkos tanácsos. Azt hiszik, hogy akét államférfiú fogadtatása nem jelenti meg *Andrássy* missziójának végét, mert meghallgatásuk *Andrássy* tanácsára történik, aki ezektől a kihallgatásoktól valami eredményt remél és ezek után újból a király elé járul. Most már a király *Andrássy* előtt alig fog más politikust fogadni.

Szell nem vállal megbízást.

Szell Kálmán a tudósítók előtt kijelentette, hogy ő semmiféle megbízást nem vállal, legtovábbról sincsen szándéka az aktív politikai tevékenység terére lépni. A válság során azon-

ban kész tanácsos és tettel segédkezni a helyzet kibonyolításában. Ily értelemben fog a király előtt is nyilatkozni.

Az Ujpárt értekezlete.

Az Ujpárt ma délelőtt féltizenkét órakor báró *Bánffy* Dezső elnöklete alatt értekezletet tartott, amelyen *Bartha* Ignác, *Bene* István, *Dániel* László, *Eötvös* Károly, *Gyárfás* Endre, *Thaly* Ferencz, *Óváry* Ferencz, *Pisztóry* Mór, *Szabó* Kálmán, *Szalics* Zoltán és báró *Wesselényi* Miklós vettek részt. Az értekezlet a politikai helyzettel foglalkozott s kimondta, hogy a párt programjának minden egyes pontja mellett bármilyen alakulás daczára szilárdan kitart.

Gróf Khuen-Héderváry a királynál.

Bécsből jelentik, hogy a király a mai kihallgatások során elsőnek *Khuen-Héderváry* Károly grófot fogadta. A király *Khuent* ezuttal nem mint «meghallgatandó politikust» fogadta, hanem mint személye körül megbízott minisztert, aki az ideiglenes kormány nevében megtette a legsürgősebb előterjesztéseket. Gróf *Khuen* bemutatta ő felségének azt a rövid leíratot, melylyel az országgyűlést holnap meg fogja nyitni. Noha ez az első eset, hogy a magyar országgyűlést így módon nyitják meg, a király az eléje terjesztett kéziratot még a kihallgatás során aláírta és *Khuen* gróf gondoskodott a rögtön expedicióról. A miniszter egyben előterjesztést tett a főrendiház elnökségének kinevezése tárgyában és bemutatta a kinevezési okmányokat. A király az okmányokat aláírta és ezzel kinevezte gróf *Csáky* Albint a főrendiház elnökeül, báró *Kemény* Kálmánt és *Ernusz* Kelemt aelnökökül.

Félhivatalosan jelentik, hogy *Wekerle* Sándor és *Szell* Kálmán meghívása nem a kormány, hanem gróf *Audrássy* Gyula előterjesztésére történt. *Andrássy* utolsó kihallgatása alkalmával kérte *Wekerle* és *Szell* kihallgatását arra az esetre, ha ő keddig nem tudna célt érni. Miután *Andrássy* kedden nem jelentkezett kihallgatásra, a készen tartott meghívókat elküldték.

A soproni mandátum.

Sopronból jelentik, hogy a város ellenzéki polgársága között mozgalom indult meg, melynek az a célja, hogy *Gräzenstein* Béla államtitkár mandátumát petícióval támadják meg. A petíciót már a legközelebb beadja dr. *Kovács* István ügyvéd.

Apponyi mandátuma.

Jászberény város küldöttsége ma délelőtt adta át a függetlenségi párt körhelyiségében gróf *Apponyi* Albertnek a mandátumot. A negyven tagú küldöttséget *Koncz* Menyhért esperesplébános vezette. A pártkörben *Kossuth* Ferencz elnökön és gróf *Apponyi* Alberten kívül ott voltak gróf *Zichy* Vladimír, *Szederkényi* Nándor, *Sághy* Gyula, *Hentaller* Lajos, *Günther* Antal, *Kubik* Béla, *Bernáth* Béla, *Steiner* Ferencz, *Nagy* Emil, *Veress* József és *Zakariás* János képviselők is.

A küldöttség nevében *Koncz* Menyhért apátplébános beszélt.

— *Jászberény* — mondta — már hetedszer választotta meg gróf *Apponyi* Albertet képviselőjévé (Éljenzés.)

Ez a mandátum olyan tiszta, mint a nap-sugár, de még ennél is tisztább, mint *Apponyi* kristály jelleme. Azt hiszi a mandátumnak valami csekélységgel *Jászberény* is hozzájárult ahhoz a nagy tökéhez, melyet *Apponyi* hosszú politikai pályáján összegyűjtött.

A zajos éljenzés után gróf *Apponyi* Albert mondta a következő beszédet:

— Az erkölcsi kincsek tárházában amelyek bár némi keserűség mellett osztályrészül jutottak, legbecesebbnek tartom azt a hűségesen megnyilvánuló bizalmat, amelylyel engem *Jászberény* városa megtisztel. Lelkemet örömmel tölti el az a tudat, hogy a rajongásig el megy az a viszony, amely köztünk fennáll, valóságos mintaképe ez az igazi alkotmányos viszonynak.

Képviselői mandátumot, mint azt *Uraim* önök is jól tudják, mindenféle alapon el lehet nyerni. Arról nem is beszélek, ami törvénytelenséggel, hatalmi erőszakkal és korrupcióval

Azóta öt év mult el és én azt sem tudom, miből élek azóta. Mindenki nekem esett.

— Hát a barátai? nem segítettek azok magán?

— Talán el sem hiszi nekem, *Serviet* úr, ha kijelentem, hogy sok embernek tettem sziveséget. . . De ha most ezekhez az emberekhez fordulok, úgy bánnak velem, mint a kutyával! *Kidobnak*, *kirugnak*! . . . Végül az elkeseredés a következő gondolatra jutott: Ha azok az emberek fordulnak el tőled, akiknek segítettél — mondom magamban — akkor kísértél meg a többiekkel, akikkel te bántál rosszul. Azok talán már nem neheztelnek rád s szánakozni fognak a nyomorodon. . . És önre gondoltam, *Serviet* úr.

Serviet meglepetten pattant fel:

— Én rá gondolt? Miért *Rajou* úr?

Rajou lesütötte a szemét:

— Hogy egy aranyat kérjek öntől kölcsön, *Serviet* úr. . . Szavamra mondom, ma még nem reggeliztem!

A szánalom megindította *Serviet*et, Valóban régi gyűlölete elpárolgott ez előtt az ember előtt. Hanem amikor a zsebébe nyult, hogy a kért összeget előkeresse, még sem fojthatta el az igazság érzetét, hogy legalább megleczkéztesse egykori uszorását. Hanem *Rajou* maga is érezte bűnös voltát s épen nem kimélte önmagát.

— Tudom, *Serviet* úr, hogy én nem voltam mindig tisztességes önnel szemben. De rosszul tettem. . . túlságosan kemény voltam. . .

— Emlékezik, *Rajou*, hogy árvereztetett is?

— Oh, igen!

— Valamennyi butoromat nyilvánosan elárvereztette.

Rajou sóhajtott:

— Igen, 1891-ben, Akkor jó időm volt!

— És az árverés miatt félbeszakadt egy gazdag házasságom!

— Még ma is bánom, *Serviet* úr; szavamra mondom, ma is bánom. De olyan ember, olyan nemeslelkű ember, mint ön, képtelen a boszúállásra. . .

— Azt nem is mondom. . .

— Különbem nem lehetetlen, hogy épen az én kemény eljárásom hozott önnek szerencsét, *Serviet* úr. Ma gyönyörű állása van s azt mondhatja: «Igen, amikor fiatal voltam, nyilvánosan elárverezték a butoraimat és mégis megmutathatom az embereknek, hogy lesz belőlem valami!»

Serviet nevetett.

— No, itt az aranya, *Rajou*; igyekezzék rendbe jönni.

— Felesleges önnek hálálkodnom, *Serviet* úr; ön életre-halálra lekötöztetett!

Serviet kezét nyújtott neki és az ajtóig kísért. Amikor pedig ismét egymagában ült az íróasztalánál, a cigarették füstjén át a szerencse forgandósága fölött ábrándozott.

Néhány héttel később ismét jelentkezett *Rajou*. Valami kis állást talált, de a gazdája a bukás szélére jutott s nem volt képes kifizetni a

hivatalnokai illetményeit. *Serviet* hamar átértette ezeknek a szavaknak az értelmét. Még öt frankot adott neki és munkára buzdította őt.

— Hja, az én koromban bajos munkát találni, *Serviet* úr. De ha ön oly szives volna és nagy befolyásával talán valahová besegítene. . .

Serviet ezt is megígérte s a válasz átvételének ürügye alatt *Rajou* másnap megvárta őt a hivatal kijárata előtt, amikor a hivatalnokok távozni szoktak. *Rajou* minden áron valami kávéházba akarta csábítani a jóltevőjét, de *Serviet* inkább újabb tizenöt frank kölcsönt kockáztatott, hogy megszabaduljon a kellemetlen embertől.

Ettől fogva *Rajou* csaknem mindennap ott várakozott a hivatal kijárata előtt. Már messziről köszöntötte *Serviet*-t, aki bosszankodva akart menekülni, de ez lehetetlen volt. Még néhány-szor ki kellett nyitnia az erszényét. Egy napon végre kijelentette:

— Hallja, *Rajou*, ez már sok! . . . az én viszonyaim nem engedik meg, hogy ily bőkezűen eltartsam az ellenségeimet. . . Hisz máris sokkal tartozik nekem.

— Ez a legutolsó alkalom, *Serviet* úr.

— Sajnálom; nem adok.

— Hogyan? Ön megtagadja? . . . Istenem! ha az ember nyomorba jut, lám hogy elfordulnak tőle barátai is!

Az aligazgató abban bizott, hogy véglegesen lerázta magáról a kellemetlent. Egy héttel később azonban mosolygó arccal ismét ott állott

szerezhető meg, de vannak a törvény által meg nem tiltott utak is, amely utakon a mandátum elnyerése szintén nem nehéz. Tudjuk azt, hogy vannak családi kerületek, ahol a személyes szeretet, rokonszenv, és összekötöttség révén, mely apáról fiúra száll, — lehet nyerni mandátumot.

Vannak olyan kerületek, hol a családi hitbizományból eredő bizalmat másra ruháztatják át és vannak olyan kerületek, ahol a megválasztást helyi érdekek teszik indokolttá. Ez is legitim dolog.

És ha én arra hivatkozom, hogy nálam még ez az eset sem forog fenn, ezzel nem azt mondom, mintha talán én nem óhajtanám szolgálni tiszta szivemből a jászságnak ügyeit, hanem ezek nem az alkotmányosság ideális alapján álló mandátumok.

Én egy talpalattnyi földet nem bírok Jászberényben, választó polgárain felett senki nem uralkodik, sőt mikor először megtiszteltek bizalmukkal személyesen nem is ismertek engem, csupán az elvek azonossága hozott össze minket, immár 25 éve, amelyen a korrupció soha ki nem fogott.

Ahogy önök alkotmányos jogukat gyakorolják, az valóban a választói jog ideálját képezi.

Igy képzelték ezt a 48-as törvényhozók is és önök büszkének lehetnek reá, hogy hozzájuk méltóan gyakorolják alkotmányos jogukat. Fogadják a mandátumért, valamint szíves megjelenésükért legforróbb köszönetemet és legyenek meggyőződve arról, hogy minden foglalkozásom mellett én is olyan ideálisan fogom teljesíteni kötelességemet, hogy soha nem fogják érette szégyelni magukat. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

A küldöttség kérelmére *Kossuth* Ferencz is felszólalt. Amidőn — ugymond — a magyar hazafiság ily példátlanul szép megnyilatkozását látom, ugy tesztek, mint édes apám 48-ban: Meghajlok a magyar hazafiság előtt. E mandátum, amelyet önök most magukkal felhoztak, sokkal becsebb kincs, mint az előbbi hat mandátum volt, mert ebben van letéve az al-

a kapu előtt Rajou. Épen vége a hivatalnak s a tisztviselők sűrű csoportban, cigarettázva távoztak.

— Micsoda! már megint maga? . . .
 — Az most azonban vége a bajnak, Serviet ur. Van már állásom.
 — Annál jobb, Rajau, annál jobb!
 — Csak egy kis óvadékra volna szükségem három-négyszáz frankot keresnék havonta . . .
 Tehát így szoltam magamban, hiszen itt van Serviet! . . . Ily alkalmat nem enged elszalasztani egy öreg . . .
 — Megbolondult? száz frank! kiáltott Serviet. — No ez igazán jó!
 — Megtagadja tőlem? — bámult Rajou.
 — Lehetetlen!
 — Kereken megtagadom és felkérem önt, hogy többé meg ne szólítson. Értette?
 Minthogy a hivatalnokok megálltak s már csoportosulni is kezdtek. Serviet sietve távozott.
 De Rajout annál haragosabban kiáltott utána:

— Elmegy! itt hagy! megtagadja tőlem! . . . nekem! . . . ő! . . . akit én százszor lekötöttem . . . amikor még senki-semmi volt . . . Hálátlan! szivtelen! pfuj! utálok az ilyen emberket!

Ettől fogva az egész hivatal Serviet aligagatát a legszivtelenebb és legfélátlanabb embernek tartotta s ezt a rossz véleményt Serviet sohasem heverte ki.

kotási erő, melyet bizonyára igénybe fog venni az ország.

Mondanom sem kell talán azt, hogy amikor az én szeretett barátom gróf Apponyi Albert soraimba lépett, csatlakozása olyan volt, mintha egy egész légióval növekedtünk volna, együttműködésünk biztosítani fogja az ország jövőjét.

Bizalommal tekintünk a jövő elé, de nem elbizakodással, mert sajnos, ellenségeink még mindig elég számmal vannak. Nekünk, kik küzdünk, semmi más érdekünk nincs, mint ama vágyunk teljesülése, hogy legyen a magyar haza szabad és független. Adja isten, hogy mielőbb úgy legyen.

A küldöttség kitörő lelkesedéssel fogadta Kossuth szavait, amely után az ünnepies tisztelgés véget ért. A küldöttség délelben diszlakomára jött össze a Hungária szálloda külön termében.

Szabadelpártiak az egyesült ellenzéken.

Egyik budapesti esti újság értesülése szerint a volt kormánypartból közvetlen megalkulás után, vagy harminczan fognak kiválni és mennek a többséghez.

Tizen a harminczból — ez már bizonyos — egyenesen a függetlenségi párhoz csatlakoznak, a többiek a disszidenseket és az új-pártot boldogítják.

A kabinet lemondásának elfogadása.

A hivatalos lap tegnapi száma első helyén a következőket jelenti:

Ő császári és apostoli királyi felsége folyó évi február hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar összes miniszteriumnak hivatali lemondását kegyelmesen elfogadni és egyttal meghagyni méltóztatott, hogy az egyes miniszterek hivatalos működésüket további legfelsőbb elhatározásig folytassák.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Február 19. A főgymnázium ifjúságának matinéja a főgymnázium dísztermében.

Febr. 25. Kath. Szabad Liezeum estélye: dr. Károly Irén Előadása.

Márcz. 16. Kath. Szabad Liezeum böjti estélye.

Apr. 6. Kath. Szabad Liezeum böjti estélye.

Apr. 29. Kath. Szabad Liezeum zárünnepélye (estély.)

* **Kanonokok beigtatása.** Ünneplés aktus megy végbe a nagyváradi I. szer. székesegyházban a jövő csütörtökön, február 23-án. A reggeli 9 órai szent mise után tartják meg a székeskáptalanban fokozatosan előléptetett kanonok, valamint az ujonan kinevezett *Nogely* István és *Spett* Gyula kanonokok beigtatását. Az instelláció a szokott ünnepek keretében megy végbe.

† **Rosty Kálmán.** Mély megilletődéssel vesszük a lesújtó hirt, hogy *Rosty* Kálmán, a magyarországi jezsuita-rend tudós tagja szerda d. u. 2 órakor meghalt. *Rosty* Kálmán 1832-ben született Rozsnyón, előkelő, régi nemes családból. Atyja megyei táblabíró, földbirtokos volt, anyja pedig *Marikovszky* Györgynek, az ismert természettudósnak leánya. *Rosty* mint született protestáns, középiskolai tanulmányait a rozsnyói evangélikus gimnáziumban végezte s mint a tizenhat éves ifju végig küzdte sza-

badágharcunkat, és 1849. év nyarán részt vett a darnói csatában az oroszok ellen.

A világosi fegyverletétel után folytatta tanulmányait és 1852-ben a katolikus vallásra térve, felvétette magát a pesti szemináriumba, következő évben pedig a jezsuita-rendbe lépett. *Kalksburgban* kezdte tanári működését, ahol is legkedvesebb tanítványainak egyike *Apponyi Albert gróf* volt. Első miséjét *Esztergomban* mutatta, az akkori primás *Scitovszky* egyenes kívánságára 1862-ben. Később, mint szatmári szemináriumi praefectus, majd pozsonyi jogakadémiai tanár tűnik fel, és 1875-ben mint okleveles tanár megkezdte a gymnáziumi növendékek tanítását. *Rosty* Kálmán negyven éven keresztül tanárkodott, s mint kiváló író és költő igen előkelő nevet vivott ki az irodalom terén, s egyik művét az Akadémia pályadíjjal is jutalmazta. *Rosty*, az örökké vidám szerzetes, tüzes magyar ember volt s mondhatjuk, hogy 50 éves szerzetesi, és 40 éves tanári jubileuma alkalmából a magyar előkelő világ színe-java kereste fel gratulációkkal.

* **Kitüntetés.** A király muravölgyi *Hussár* Adolf czimz. miniszteri tanácsosnak sok évi kitünő szolgálatai elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta.

* A fertőző betegségek februárban.

A kellemetlen, szigorú hideg idő daczára, a fertőző betegségek türethető számban fordultak elő az utóbbi időben Nagyváradon, kivéve a vörhenyt, amely elszigetelten egy intézetben több esettel szerepelt. Február első felében, 1-től 15-ig a fertőző betegségek állása a következő: *vörheny* januárról maradt 33, februárban megbetegedett 12; a kanyaró januárról maradt 1 és februárban fellépett 1 esetben; — a diftéri-tisz: januárról maradt 1, februárban fellépett 6 esetben; a hasihagymáz februárban nem okozott újabb betegülést, de januárról 6 beteg maradt; — a hörghurut, januárból maradt 2, februárban fellépett 2.

* **Holdfogyatkozás.** Ritka égi jelenségnek leszünk szemtanúi holnap, február 18-án. Keringésükben egy vonalba kerülnek a nap, a hold és a föld. Ez a sorrend okozza, hogy a holdnál négyszerte nagyobb átmérőjű föld a nap által képzett árnyékot reá veti a holdra s így azt majdnem felerészben eltakarva, elsötéttedést, tehát holdfogyatkozást idéz elő. A fogyatkozás részleges kezdete délután 6 óra 54 perczkor, vége este 9 óra 7 perczkor lesz. Legnagyobb kiterjedését este 8 órakor éri el. Ugyanakkor holdtölte lévén, miután az égi tűnemény Magyarország minden pontján jól látható, érdekes megfigyelésekre lehet kilátásunk.

* **Kinevezések.** A m. kir. igazságügy-miniszter *Várad* Imre nagyváradi kir. törvényszéki és *Hollmayr* Béla nagyváradi kir. járásbírói joggyakornokokat a nagyváradi törvényszékhez aljegyzőkké kinevezte.

* **A közönség figyelmébe.** Vasárnap dobszó utján közhírrétette a rendőrség a közönségnek szóló ama figyelmeztetést, hogy a Körös jegén való átjárás a beállott enyhe idő következtében valósággal életveszélyes. Daczára azonban eme figyelmeztetésnek és daczára annak, hogy a tegnapi óta még lágyabbra fordult idő miatt a Körös jege nagyon megvékonyodott, sőt az egyik part mentén teljesen meg is olvadt, még mindég sokan próbálgatják, hogy a jég elég erős és sétálhatnak rajta. Minthogy különösen a serdületlenebbek pajkosságból is megkockáztatják azt, hogy esetleg a jég alá kerüljenek és mert a rendőrségnek nem áll módjában, hogy az egész part mentén állandó őrszemekkel gátolja meg a jégre való lejárását, ez uon figyelmeztet a rendőrség mindenkit arra, hogy a vékony jégre való járástól saját élete érdekében is tartózkodjék, a szülők tanoncztartó mesterek pedig egyenesen tiltsák el a gyermekeket attól, hogy a jégre ne menjenek.

* **Szocialisták népgyűlése.** A nagyváradai szocialisták vasárnap, február 19-én délután nagy népgyűlést akarnak tartani a Nagypiacz-téren. A Ferencz József laktanya előtt gyülekeznek s délután 2 órakor a gyűlés helyére vonulnak. A népgyűlésen a munkások kérdéseivel is foglalkoznak. A szocialisták ugyanis tervbe vették, hogy munkás negyedet építenek 250 család részére. E célra ingyen kérik a várostól a Városliget után a vasúti hidig terjedő területet a Körözs és a vasútvonal között. A munkás lakásokat amortizációs kölcsönből akarják építeni.

* **Megfagyott ember.** Kőrmöcbányáról írják: Lagan Mihály volt cseléd, az utóbbi időben foglalkozás és hajlék nélkül maradt. A 70 éves agg ember nagy nyomorban volt és a nagy hidegben az elmúlt éjjel az utcán összeesett és megfagyott.

* **Elfogott tolvajok.** Napokkal ezelőtt történt, hogy a vasúti állomáson egy teherkocsit feltörtek és abból egy 30 kiló cukrot tartalmazó ládát és egy hordó orosz halat elloptak. A folyamatba tett nyomozás során elfogta a rendőrség Mesnye Lajos többszörösen büntetett notórius tolvajt, aki elfogatásakor a nagyvásártéren éppen négy pár cipőt árúsított, melyeket Reichard Fő-utcai üzlete elől lopott el. A rendőrségre került jómadár beismerte, hogy a vasúti lopást is ő követte el, azonfelül megnevezte cimboráját, Székely János, szintén rovvott multu tolvajt, akit nyomban el is fogott a rendőrség. Mesnye és Székely a Bémerteri Mocsári-féle üzlet előtt kiakgatott árucikket is megdézsmáltak, Székely azonfelül Kanalas György Rhédey-kertben lakó teknő készítő cigánytól 20 koronát is lopott. Mesnyét és Székelyt átkísérték a büntetőbíró-sághoz.

* **Öngyilkos asszony.** Kecskemétről írják: Farkas József gazdálkodó neje foszforoldattal megmérgezte magát és meghalt. Öngyilkosságának oka, hogy férjével, kivel ezelőtt öt hónappal kelt egybe, valami csekélységen összeveszett.

* **Megenyhült az idő.** A szibériai hideg alább hagyott s két nap óta enyhe, derült időnk van. A meleg napsugártól általános olvadás következett be. Remélhetőleg ez a kedvező időjárás tartós lesz s könnyebbült szívvel elmondhatjuk, hogy vége a télnek, amelyből az idén nagyon is bőven kijutott.

* **Az osztályorsjáték** tegnapi huzásán a következő számokat huzzák ki — nyerménnyel:

90.000 koronát nyert: 19070.
20.000 koronát nyert: 70005.
2000 koronát nyertek: 72066 96338.
1000 koronát nyertők: 19608 22002.
500 koronát nyertek: 2357 5857 10559
173361 20870 22174 26979 29118 32272 37292
37461 39350 43013 46137 47344 50644
52938 57757 60670 68201 69672 72400
75860 77544 80297 80365 81066 86459
87751 88662 90395 92642 90113 106820
107634.

A többi kihuzott számok 170 koronát nyertek.

* **Meglopott földműves.** Szumok Flóra alpári illetőségű földműves tegnap betért egy Kolozsvári-utcai italmérő helyiségbe és itt Pántis Mari kiskéri illetőségű csavargónóval nagy barátságba elegyedett. Együtt ittak és az alaposan elázott Szumoktól Pántis Mari el is lopta 20 koronát tartalmazó pénzes harisnyját. A hűtlen barátnő ma délelőtt a rendőrségre került és lezárattott.

* **Találtak** kétpár kézelőt. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

* **Farsangi kelmékben,** ugyszintén más divatcikkben gyönyörű választéka van Klein Menyhért előnyösen ismert fiatal kereskedő (Sz. László téri, holdas tempom mellett) üzletében, melyet meglepő olcsó árban árúsít, a miért is ajánljuk a t. vevő közönség figyelmébe.

* **Szűcs Laczi** kitűnően szervezett magyar daltársulatával folyó hó 16-án, csütörtökön kezdte meg előadásait — teljesen új műsorral — a **Szabó Gyula** Körözs-utcai éttermében, mely alkalommal színe kerülnek: *magán és pár jelenetek, egyvelegek, tánczok és kaczagtató bohózatok.* — *Családi műsor.* — Előadás kezdete fél 9 órakor. — 12 óra után *nagy moulin Raugé á la ösbudavár.*

IRODALOM.

Pázmány művei.

Pázmány Péter műveiből a budapesti tud. egyetem hittudományi karának kiadásában most jelent meg a latin sorozat VI. kötete. E könyvben ér véget Pázmány egyik leghatalmasabb alkotása a *«Theologia Scholastica.»* Tudvalevőleg 1597—1607-ig a rekatholizáció gócpontjában, Grácban, Károly főherceg akadémiajának volt tanára. Pázmány önálló szellemét nem elgithette ki a rendelkezésére álló tankönyvek, egész halmaza, az idők folyása sem kedvezett a régi scholastikusok nyugodt, mélyreható tanulmányának, Pázmánynak folyton új, meg új oldalról kellett védelmére sietnie a megtámadott hitgizságoknak, a reformátorok támadásainak visszaverésére új, meg új fegyvereket kellett hallgatói kezébe adni. Szigorú fegyelmezettségre éles logikára, széleskörű tájékozottságra valló előadásainak gyűjteménye az az öt kötetes könyv, melynek utolsó részlete most látott napvilágot.

E kötetben gyűjtötték egybe Pázmány *kisebb latin nyelvű munkáit* is. Itt van a *jezsuita rend védelmére* írott könyve. Az 1608. országgyűlés ugyanis nem akarta keblébe fogadni a thuróczi prépostság követét, Pázmányt, ki így élőszóval nem védhetvén meg rendjének igazát Forgách Ferencz érsek biztatására bámulandó elme éllel e könyvben szegte szárnyát a jezsuitákra szórt rágalmak egész özönének.

A rekatholizáció diadalmas előnyomulásában fölváltva magyarul és latinul írta apologetikus műveit. Talán ezekre hamarabb várt választ első sorban a külföldieknek írt, mert bizony a magyar reformátorok nem csak a Kalauz czáfolására nem mertek vállalkozni, hanem Pázmány igen sok más irata is kemény dió volt számukra, melyek feltörését németországi pásztorokra hagyták. Bezárja e kötetet *Pázmány esztergomi zsinatának* leírása és határozatainak gyűjteménye. Itt már láthatta a nagy biboros, hogy az elvetett mag termékeny talajra talált, hogy megfeszített munkában eltöltött élete meghozza gyümölcsét.

Dicséret illeti a budapesti tud. egyetem hittudományi karát, hogy alapítója munkáit oly nagy buzgalommal, annyi tudással rendezte sajtó alá.

Az egyes kötetek mindkét sorozatban külön is kaphatók egyenként 10 koronáért. Megrendelhető az egyetem hittudományi karánál.

M. Gy.

* **A magyarság fejlődése.** *Ajtay* József dr. fiatal publicista a fenti címen kitűnő kis tanulmányt adott ki, amelyben igazolja azt a tényt, hogy a magyarság fokozatos erővel halad előre a hódítás útján. A tanulmányból közöljük az alábbi statisztikai kimutatást, mely érdekes világot vet a magyarságnak 1720 tól máig való állapotára.

Magyarország polgári népessége	Magyar. százalékokban	Nem magyar százalékokban
1720-ban 2,500.000	46	54
1787-ben 8,000.000	29	71
1850-ben 11,310.000	43.2	56.8

1870-ben 13,579.000	44.4	55.6
1880-ban 13,750.000	46.6	53.4
1890-ben 15,163.000	48.5	51.5
1900-ban 16,722.000	51.4	48.6

A magyarság fejlődése tehát folytonos. Ennek a nemzetnek az erejét megbénítani nem lehetett soha, legfőleg a kezét kötözheték meg.

A mű, melyről több fővárosi lap elismerőleg nyilatkozott, kapható 50 fillérért lapunk beimunkatársánál *Ajtay* Lászlónál, ugyszintén bármely hazai könyvkereskedésben.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: János vitéz.

Szombat: János vitéz.

Vasárnap: d. u. Heidelbergi diákélet, este János vitéz. (Bérletszűnet.)

János vitéz.

A magyarság diadalát jelenti az újabb időben minden. Politikában és gazdaságban, irodalomban és művészetben, hadseregben és iskolában nem az a jelszó többé: »ne bántsd a magyart!« hanem: »előre magyar!«

Csak a zenében uralkodott még az a külföldről behozott, klasszikusnak elkeresztelt czopf, hogy a magyar zene nem is vehető komolyan számba mint zene. Jó egy-egy nótára, de művészi értékű nagyobb alkotásokra nem alkalmas. És nehogy ez az olimpusi magasságból odavágott kritika fájjon, megvigasztaltak bennünket Liszt Ferencz ismert balvéleményével, hogy nincs is magyar zene, csak cigány zene. A cigányt pedig szabad ütni.

A klasszikusnak nevezett felfogás hatott s zeneszerzőink legnagyobb része idegen műzsa szolgálatába szegődött. A magyar opera Erkellel kezdődött s jóformán el is végződött. A magyar szalon-zene Lisztben talált alkotót s találta praktikus megczáfolóját saját elméletének. Hol vannak követői? Magyar operettünk pedig nem is mert íródni. A magyar szerzők irtak francia, angol, német vagy török operettet, magyart soha. Mit szóltak volna hozzá azok, a kik előtt a magyar zene nem is magyar, nem is zene?!

Kacsóh Pongrácz megmutatta a János vitéz zenéjével, hogy igenis, a magyar zene magyar is, zene is, sőt azonfelül klasszikus is. Csak persze klasszikus tehetség kell hozzá.

A magyar elem bevonásával új korszakot nyitott *Kacsóh* Pongrácz az operett történetében. Ujat, tisztábbat, nemesebbet. A magyar elem bevonásával nem is történhetett másként.

Csupa magyar motívumon épül fel a darab. Nemcsak egyes magyar dalok vannak beleszőve. Magyar a nyitány, magyarok a finálék magyarok a zenész dialógok mind. Egy kivétel van: a francia királyleány szerepe, amely háromnegyed ütemben írva, érdekes festői erő ad a szerepnek s egyuttal pompásan tudja összeolvasztani János vitéz és a királyleány dialógjában a magyar ütemezést a keringő ütemével. Itt egymás mellett, fölváltva hallva a két zenét, büszkén mondhatjuk, hogy van a magyar zene olyan klasszikus, mint az idegen — és a mellett mennyivel közelebb áll a szívünkhöz!

Sírt a közönség egyik-másik jelenetnél. Ne tessék azt gondolni, hogy ezt csak a szővegíró okozta. A zeneszerző lopózott annyira szívünkhöz, hogy a hölgyek szemé nem maradt szárazon. Máshol egy egyszerű mondat eléneklése zajos derűtséget vagy kitörő lelke-

sedést keltett. Ismét a zeneszerző diadala. Oh, mert csak most láttuk, micsoda erő van a magyar zenében! Nincs az érzésnek az a változata, a melyet ki ne tudna fejezni — még pedig magyarul és klasszikus formában. A népdal a kunyhóból felemelkedett a trónra s bebizonyította, hogy van magyar klasszikus zene, csak magyar klasszikus zeneszerző terem ritkán.

Kacsóh Pongrácz klasszikus magyar zeneszerző. Adja Isten, hogy ne sokáig álljon egyedül. Annak a hatalmas nemzeti fölpezsdülésnek, a mely indulóban van, legyen ő a zenében ne egy érdekes katonája, hanem sereg élén haladó győzelmes hadvezére.

Egyelőre János vitéz fölé egy hadsereggel, a mely diadalmasan küzd meg a magyar művészetbe belopózott idegen és tisztátalan irányzattal.

Ne rekrimináljunk most, hogy oly későn, adja Somogyi ezt a darabot. Az se kedvetlenítsen el, hogy az általános szokástól el kellett térni s a sok primadonna közt egy *don* volt a legalkalmasabb János vitéz: Horváth. Örülünk, hogy nálunk is megtisztította a műsort János vitéz.

Ismeri a darab meséjét mindenki, hiven követi Petőfi János vitézét. A szövegíró érdeme, hogy 3 felvonásba be tudta osztani ezt a hatalmas anyagot veszteség nélkül, hogy dialogja eleven s a verselése pompás.

Az előadás apróbb hibáktól eltekintve, remekül sikerült. *Horváth* megküzdött azzal a nehézséggel, hogy Fedák Sári tüneményes alakításában láttuk. Erős, határozott férfias jellegű adott szerepének, kitűnően énekelt, érzéssel játszott; sikere teljes volt s megérdemelte a zajos ovációkat. Bagó szerepében *Ékefi* valósággal csupa szív, csupa melegség volt. A különben is érzéses szerepet még nála is szokatlan mély felfogással és részletes kidolgozással játszotta. Éneke is pompás volt, nem csoda, ha általában alakítását többen fővárosi színvonalra állították. *Aradi Aranka* (Iluska) az ő kellemes hangjával most sem tévesztette el a hatást; *Wlassák* Vilmát (francia királyleány) pedig valósággal ünnepezték. A gonosz mostoha szerepében T. *Pogány* Janka tetszett nagyon, a francia királyt pedig *Tihanyi* játszotta igen izléses komikummal. Kivált a királyról szóló kuplét adta elő nagy sikerrel. Egy őrmester szerepében Rédei jeleskedett.

A zenekar néhol nagyon tulharsogta az énekkart; egyébként mindkettő kifogástalan precizitással működött közre a siker érdekében. A III. felvonásbeli remek tündértánczért pedig *Horváth* Irmáé a teljes elismerés.

Ennyi előny mellett annál inkább feltűnt, hogy a legünnepeyesebb jeleneteknél szereplő magyar és francia zászló két, illuziószató választási lobogó volt. Az is, hogy mikor a gonosz mostohát a szikláról ledobják, látszik, hogy óvatosan két kötél segélyével repül. A szín elhomályosításával ezt láthatatlanná lehetne tenni. Egyébként a diszletek szépek.

Természetes, hogy a közönség zsúfolásig megtöltötte a színházat s meg is fogja tölni még egy néhányszor. *Dr. K. A.*

János vitéz. Bakonyi-Karsch tegnap este oly nagy sikert aratott János vitéz című operettje kerül ma este színre másodszor a színházban.

A zaharai konzul. Gutti Soma boházata lesz a Szigligeti-színház legközelebbi premierje.

Alighogy a Zaharai konzul premierjén túl lesz a színház személyzete, azonnal színre kerül «A paradicsom» című vígjáték, utána néhány napra bemutatja a színház a most aktuális «Miniszterválság» című vígjátékot, már az operett személyzet erősen készül «A két Hypolit» című újdonságra.

Szigligeti-Színház.

Ma, pénteken 1905 február 17-én,

színre kerül

J á n o s V i t é z.

Operett.

HELYARAK: Nagypáholy 14 koronás, földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Korszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkölyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közep 2-ik sor 1 kor. Erkölyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzések 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre váltható a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor

Holnap, szombaton, február hó 18-án:

J á n o s V i t é z.

Operett.

EGYESÜLETEK.

A Szent László menedékház egy-let közgyűlése.

Nagyvárad tekintélyes számu humanus és emberbaráti intézményei között is első helyet foglal el a *Szent László*ról nevezett koldusápoló és gyermekek menedékház egyesület.

Tegnap, csütörtökön délután tartotta az áldásos tevékenységű egyesület évi közgyűlését. *Palotay* László pápai praelátus elnöklete alatt jelen voltak: Fetser Antal, Novotny Alfons, dr. Molnár Imre, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Géczy Lajos és dr. Vuicskics Gyula.

A megnyitás után a titkári és pénztári jelentést terjesztették elő. E szerint az elmúlt évben az intézetben 26 szegény agg és 39 gyermekek ápolatott.

Élelmezésre az egész évben kiadatott 7218 kor. 19 fillér, e szerint egész évben egy személy élelmezése 93 koronába került. Ruházatra kiadatott összesen 1537 kor. Az egyleti alaptólke 206,215 kor. 18 fillér. Részvétellel emlékezik meg a jelentés dr. *Schifner* Ede kanonok elhunytáról. Megemlékezett még az elnök *Berecsky* Géza vál. tag elhunytáról s az özvegyhez részvétíratot intéztek.

Tudomásul vették, hogy néhai *Schiffner* Ede kanonok hagyatékául 2400 koronát beutaltak az egyesület pénztárába.

Egyleti gazdáknak megválasztottak: dr. *Hoványi* Géza és *Géczy* Lajos; számvizsgáló taggá *Justh* Károly. Új választmányi tagok lettek: *Bundala* Mihály és *Spett* Gyula kanonok és *Sztarill* Ferencz építész.

Apróbb belső ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

Legközelebb azonban egy igen fontos egyleti ügyben rendkívüli közgyűlést fog összehívni az elnök.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 18. Várad-velencei kath. kör bálja a Zöldfában.

Febr. 18. Izs. nőegylet hangversenye.

Febr. 25. A Harmonia táncszestélye.

Február 28. Tisztibál a Csarnokban.

A velencei Polgári-Kör bálja. A nagyvárad-velencei és váraljai Polgári Kör könyvtára javára márczius 4-én tombolával egybekötött táncszestélyt rendez. Az élvezetesnek ígérkező estélyre igen érdekes műsor van megállapítva, melyet a rendezőség legközelebb nyilvánosságra hoz.

TÁVIRATOK.

Magyar politikusok a király előtt.

Budapest, febr. 16. (Saját tud. táv.) Ó Felsége a király ma délután 1 órakor különkihallgatáson fogadta *Szell* Kálmánt, kivel Ó Felsége ötnegyedórán beszélgetett. *Szell* Kálmán után *Wekerle* Sándort fogadta a király s hosszabb ideig konferált vele a jelen politikai helyzetről. A két kihallgatás részleteiről eddig semmit sem tudni.

Legközelebb *Andrássy* Gyula gróf járul a király elé, hogy részletesen referáljon a felségnek megbízatásának pozitív eredményéről. Hogy mikor megy *Andrássy* a királyhoz azt még biztosan nem tudják. Politikai körökben az a hír van elterjedve, hogy *Andrássy* kihallgatására a Felség Budapestre jön s több kiváló magyar politikusnak a budai királyi várban ad audienciát.

A függetlenségi párt ülése.

Budapest, febr. 16. (Saját tud. táv.) A függetlenségi párt ma a Royalban értekezletet tartott *Kossuth* Ferencz elnöklete alatt. Az értekezleten a párt a ház választandó tisztikarának jelölésévei foglalkozott.

Kossuth Ferencz elnök *Apponyi* Albert gróft, a függetlenségi párt önzetlen illusztris tagját ajánlja a házelnöki méltóságra. A jelenvoltak közfelkiáltással jelölték *Apponyit*, ki azonban nem fogadta el a jelölést bár mennyire is megisztelő reá nézve képviselőtársainak bizalma. *Apponyi* Albert gróf kijelentette, hogy azért nem fogadja el a jelölést, mert ha megválasztják elnöknek ki lesz zárva a munkából. Már pedig a jelen viszonyok között szüksége van a nemzetnek *Apponyi* munkásságára.

Mivel, hogy *Apponyi* Albert gróf nem fogadta a házelnöki méltóságra való jelölést, *Gulner* Gyula *Just* Gyulát a párt régi kiváló érdemes tagját ajánlja a jelölésre. Az értekezlet az indítványt el fogadta s egyhangulag *Just* Gyulát jelölték elnöknek. A párt a házelnöki tisztségekre *Rakovszky* Istvánt és *Hadik* Jánost, a jegyzőségekre: *Pozsgay* Miklóst, *Luby* Gyulát *Hannesberg* Jenőt és *Zboray* Miklóst; háznagynak *Tóth* Jánost jelölték.

Kossuth Ferencz az értekezlet végén kijelentette, hogy ha a párttagok titoktartást ígérnek, akkor elmondja a királyi kihallgatás részleteit. A jelenvoltak habár titoktartást ígértek is, annyi mégis kiszivárgott *Kossuth* beszédéből, hogy Ó Felsége a többséggel alakítandó ideiglenes koalíciós kormány megalakulása működése elé nem gördít akadályokat. A felség maga nem ellenzi, sőt részben akarja a választási reformot és a progresszív adórendszert.

Katonai kérdésekben a király, mint régi katona ragaszkodik az eddigi álláspontokhoz s nem akar nemzeti engedményeket adni.

Kossuth azt hiszi, hogy ha az ellenzék követelni fogja a hadsereg reformját az udvar nem zárkozhatik el ez elől.

A néppárt értekezlete.

Budapest, febr. 16. (Saját tudósítónk táv.) A néppárt értekezletet tartott *Zichy* Nándor gróf elnöklése alatt. Az elnök bejelentette, hogy szövetkezett ellenzék vezérőlbizottsága egy képviselőházi alelnöki méltóságot ajánlott fel a pártnak *Zichy* kéri a pártot, hogy erre a tisztségre *Rakovszky* Istvánt jelöljék. A párt egyhangú lelkesedéssel fogadta el az elnök indítványát.

Beteg bibornok.

Páris, febr. 16. Római jelentés szerint *Steinhuber* biboros, a szent kollégiumnak jelenleg egyedüli jezsuita tagja, influenzában megbetegedett. *Steinhuber* biboros bajor eredetű.

Toguet kegyetlenségei.

Páris, február 16. Arra a hirre, hogy *Buazshilában* a francia gyarmatok egyik városában *Toguet* hadnagyot a bensülötteken elkövetett kegyetlenségek miatt letartóztatták, a »Martin« következő tudósítást közli: *Toguet* és társai hihetetlen kegyetlenségeket követtek. Egy másiknak a fejét levágták, aztán megfőzték és megfőzött fejét a szerencsétlen családdal étették meg s halállal fenyegették azokat akik az irtózatot ételt nem akarták megenni. *Toguet* együtt két más katonát is letartóztatták a haditörvényszék elé állítják.

Összeütközött vonatok.

Brüszel, febr. 16. A 6 órakor este innen *Gentbe* induló személyvonat *Meclénél* összeütközött egy tehervonattal. Hir szerint sokan megsebesültek.

A spanyol külügyminiszter Bécsben.

Páris, febr. 16. *Villa Urutia* spanyol külügyminiszter tegnap este Bécsbe utazott.

Uj belügyminiszter helyettes.

Pétevár, febr. 16. *Vatazzi* udvarmester a belügyminiszter elnöki osztályának igazgatója kineveztetett a belügyminiszter helyettesévé.

Stössel elutazása.

Port-Szaid, febr. 16. *Stössel* tábornok 535 orosz tiszttel és port-arturi legénységgel ma innen a *Szent-Miklós* nevű gőzösön Odeszába utazott.

Róma, febr. 16. Tegnap este *Lützow* gróf kvirináli osztrák-magyar nagykövethél nagy fogadtatás volt. Ez alkalommal a chigi palotát pompásan teldisítették és fényesen kivilágították. Megjelentek a miniszterek, *Fusinato* külügyminiszteri államtitkár, *Malvano* külügyi osztályfőnök, *Brusatti* a király első hadsegéde, *Gianotti* gróf löszertartásmester, *Canonio* szenátusi elnök, *Salotta* vezérkari főnök, a diplomáciai testület nagy része és a társadalmi élet számos kiválósága.

Furfangos japánok.

Pétevár, febr. 16. Hivatalosan jeentik: *Leszár* pekingi orosz követ táviratozza 11-éről: A japánok üldözéssel akartak magánosokat *Port-*

Arthur elhagyására birni, hogy birtokait elfoglalhassák. Erre az orosz kormány párisi képviselőjét megbizta, hogy a francia kormány közvetítésével emeljen határozott óvást a japán kormányról.

Az angol alsóházról.

London, február 16. A felirati vita tárgyalása során *Aquisth* pótindítványt nyújt be a felirathoz, a melyben azt kéri, hogy a pénzügyi kérdéseket haladéktalanul bocsássák az ország döntésére. Szólv kijelenti, hogy a konzervatív párt a pénzügyi kérdés miatt esett szét. A kérdés, a melyeket *Chamberlain* fölvetett a jövő általános választásokon lesz megvizsgálandó. Azt kéri, hogy *Balfour* miniszterelnök elvben beleegyezik-e *Chamberlain* javaslataiba és pontosabb adatokat kíván a tervbe vett gyarmatügyi tanácskozássra vonatkozólag. A mostani türethetetlen zavart — ugymond *Aquisth* — csak az országhoz való apellálással lehet megszünteni. (Tetszés a szabadelvűek soraiban) *Chamberlain* *Auston*, a kincstár kancellárja, válaszolva *Aquist* fejtegetéseire, ismétli a kormányának a pénzügyi kérdésben tett nyilatkozatait és hangsúlyozza a gyarmatok szűk kapcsolatának szükségét. A felirati vita még valószínűleg eltart néhány napig.

NYILTTÉR.

Boreladás.

Saját termésű, tulnyomólag rizling boraim literenkénti eladását **Szent-János-utca 31. szám** alatt megkezdtem.

1 liter újbor 32 kr.

1 liter ürmös 45 kr.

Tíz literen felül házhoz szállítat.

Fehér Gyula.

Ugyanott két utczai lakrész május 1-től kiadó.

TELEFON: 419. szám.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **Színház-utca dr Adorján-házban** egészen új

tej- és kávécsarnokot

nyitottam, hol naponta friss tej napi áron s reggeli kávé 10 krért továbbá

tea-vaj, turó, tejfel és hideg felvágottak kaphatók.

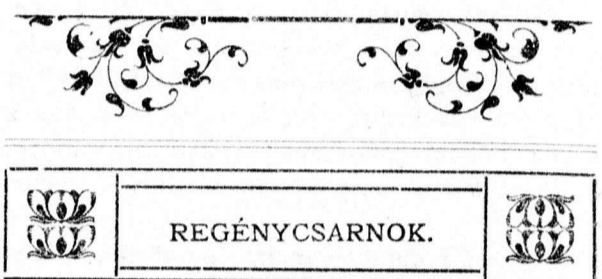
Becsés pártfogását kérve maradtam tisztelttel 1050.

Topsál Hona.

Két nagy üzlet lesz elárusítva

Orosházán és Budapesten, két nagy üzletet vettünk, melynek női szöveteket, vásznakat, asztalneműeket rövidárúkat és több ezer rőtös áru cikkekkel tartalmaznak. Ezeket, míg a készlet tart, a volt **FREIBERGER** féle maradék-áruházban (Bémer-tér) rendkívül meglepő olcsó árban adjuk el. Ez az alkalmi elárusítás e hó 9-én azaz csütörtökön veszi kezdetét.

Kovács L. és Tsa

GILLIAN.

Angolból átdolgozva.

59.

Gillian arca elfehéredett, elmerevedett. Nem mozdult és nem szólott, összekulcsolt kézzel ült s kimondhatatlan aggodalmas kifejezés volt a szemében. Suttogó hangon kérdezte:

— Mindent elmondott? Mindent?!

— Talán nem éppen mindent, de eleget arra, hogy lássam, hogy mily kegyetlen igazságtalansággal bántak velem. Oh, *Gillian*, nincs szándékomban neked szemrehányást tenni, de ő nagyon szeretett tégedet és még te is elhagytad!... Oh, igen, tudom — félbe akart szakítani — tudom, hogy te hittél benne, te megmentetted volna a szennyfőlt.

Soha sem kételkedtél becsületességében, mint a többiek tették, de miért nem iparkodtál megmenteni őt és ártatlanságát bebizonyítani. Ha én a te helyedben lettem volna, én megmentettem volna *Berti* az ő nagylelkű önmegtagadása ellenére, kieroszakoltam volna az igazságot annak a gonosz asszonynak ajkairól és *Berti* nevét minden áron megtisztítottam volna a szennyfőltől.

Szenvedélyesen beszéltem, talán egy kissé vadul is, mert nagyon föl voltam indulva. *Gillian* merően nézett rám.

— Megmondta neked annak az asszonynak a nevét? — kérdezte.

— Nem mondta, diskkrét maradt ő mindig. Csak azt mondta, hogy egy asszony volt, a kiért fölládozta magát, olyan valaki, a kit ő nagyon szeretett.

Ugy tetszett, mintha most a megkönynyebbülés kifejezése szállt volna *Gillian* arcára. Nem szólott, de láttam, hogy az élet-szin ismét visszatért az arcába. Mélyen sóhajtott.

— *Gillian*, ösmerted azt az asszonyt? — kérdeztem tőle.

— Igen, ösmertem!

— Te ösmerted — és mégis hallgattál? Tudva, hogy *Berti* ártatlan, mégsem fogtad pártját?! Oh, ez kegyetlenség volt tőled, a kit ő annyira szeretett! Igen, tudom, te voltál az ő első szerelmel! De én nem vagyok féltékeny reád, egykor az voltam, de most nem vagyok! Oh, *Gillian*, hogy tudtál oly kegyetlen lenni.

Gillian megtörülte homlokát, száraz ajkait megnedvesítette, csak azután válaszolt.

— *Berti* megtiltotta, hogy szóljak, ő kívánta, hogy hallgassak. Ő szerelte azt a nőt, a hogy te monddod, annyira szerette, hogy

boldogságáért kész volt feláldozni a saját életét. Az az asszony keserűen megbánta bűnét!... Sokat szenvedett! Oh én ösmerem jól és tudom, hogy mennyit szenvedett!... Tudom, hogy élete attól a naptól kezdve mily gyötrelmes volt!

— Örülök rajta! — feleltem. Megérdemelte hogy szenvedjen! Száműzötté tette Bertit, elkérgette szülőföldjéről, megfosztotta örökségétől s ifju életét tönkretette. Nincs olyan szenvedés, mely elég nagy volna az ő bűnéért! Kérem az eget, hogy minden fájdalomért, melyet Bertinek okozott, tiszszerte nagyobb fájdalmat érezen! Minden pillanatnyi nyomorúságáért, mit reá hozott, órákig szenvedjen! Kérem az eget, hogy az a boldogság, melyet a Berti becsülete árán vásárolt, muljék el tőle és változzék...

— Oh, hallgass Dóra! Az ég szerelmére kérlek, hallgass! — szakított félbe Gillian, kezét az ajkaimra téve. — Nem tudom kiállani! Te nem tudsz mindent! Hát nincs könyörület benned? — kiáltá szakadozottan. (Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Egy kitünő tarlóvetemény.

Talán összes kultúrnövényeink között a mustár azon növény, mely a szárazságot legjobban bírja s ezenfelül egészen július hó végéig vethető.

Ez azon két tulajdonság, melyek lehetővé teszik azt, hogy mint tarlóvetemény sikeresen legyen termelhető. Van még egy jó tulajdonsága s ez az, hogy tenyészideje rövid, fejlődéséhez 9—10 hetet igényel. Mint tarlónövény tehát nagyon jól beválk, csak arra kell figyelemmel lenni, hogy utánna őszit ne vessünk, mert az a mohart nagyon megsínyli.

A mohar ugyanis a talajt nagyon kiszárítja és megtömiti. A talaj előkészítése a következő.

A gabona learatása után azonnal tarlóhántást alkalmazunk s a legelső eső után a talajt egy vetőszántásban részesítjük. Kellő boronálás után alkalmas lesz az már a mag befogadására. Vetőmag szükséglete kat. holdanként 24—30 liter, melyet 1—2 cm. mélyen és 12 cm. sortávokra tanácsos elvetni.

A vetőmaggal takarékoskodni nem szabad, inkább sűrűn vessük, mint ritkán, mert a mohar kezdetben lassan fejlődik s a ritka vetést könnyen elnyomhatja a gyom. Vetés után a talaj lehengerezése el nem mulasztandó, mert így a mag sokkal gyorsabban csirázik ki. A moharmag csiraképessége igen gyenge szokott lenni s ezért azt is figyelembe kell venni. Ha más még nem áll rendelkezésünkre, akkor a fenti adat és a csirázási százalék szerint könnyen kiszámítható a vetendő mennyiség, a mi természetesen annál több, minél gyengébb a mag csiraképessége. Ezen körülmény nagyon figyelembe veendő, mert a kísérletek szerint, két éves magnak 60—70 százaléka, négy éves magnak pedig csak 5—10 százaléka csiraképes.

Első időben a mohar lassan fejlődik, de később erősebb fejlődésnek indul. Gyökérzete igen mélyen hatol s a talaj nedvességét igen jól kibírja használni. Vetése előtt 50—60 kg. chilisalétrom alkalmazandó kat. holdanként és a maggal együtt jól boronálandó.

Amint a chilisalétrom oldásba jő a mohar azonnal felhasználja és erőteljesebb fejlődése által nagyobb tömegű takarmányt szolgáltat. Jó, ha a chilisalétrom a rendesnél mélyebbre kerül, mert így gyorsabban oldódik. Ezen időben a talaj amugy is kevés nedvességet tartalmaz s így nem kell attól tartanunk, hogy a chilisalétrom veszendőbe megy.

A mohar kaszálási ideje akkor következik be, midőn bugáit hányni kezdi. Ilyenkor letakarításával nem szabad késlekednünk, mert különben nagyon elfásul s az állatok nem szívesen eszik. A mohart különösen a lovak szeretik. Leginkább szénává szárítva szokták feltakarmányozni; mint zöldtakarmányt ritkán használják. Tarlóveteményül alkalmazva, kaszálása szeptember elején vagy közepén következik be.

Szénatermése kat. holdanként 15—25 méter-mázsára tehető.

II-ik országos borvásár Pozsonyban.

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete borvásári akciója, a kezdet nehézségeihez képest, szép eredménynyel járt és azt termelőink és pinczeszövetkezeteink jelentékeny számban kívánják igénybe venni. Ugyanis a pozsonyi II. országos borvásáron több mint 150 termelő 60,000 hektolitert meghaladó borkészlettel lesz jelen. Az egyesület, az értékesítés előmozdítása végett, több mint 2000 meghívót küldött bel- és külföldi nagykereskedőkhöz és vendéglősökhöz, kik közül számosan érdeklődésüket a vásár iránt az egyesület tudomására hozták és a vásáron való megjelenésüket kilátásba helyezték. A borvásár február hó 25-én d. e. fél 12 órakor nyílik meg és folyó hó 27-éig bezárólag fog tartani a pozsonyi vármegyeháza nagytermében. Kívánatos, hogy termelőink közül is minél többen jelenjenek meg ott, hogy tapasztalatot szerezenek a borértékesítés ezen módja körül és egy jövő alkalommal még tömegesebben vegyék azt igénybe.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, febr. 16.	
Buza apr.-re	19.78
Buza okt.	19.90
Rozs apr.-re	15.36
Tengeri májusra 1905.	14.88
Zab apr. ra	14.72
Repeze aug.-ra	32.76

Értéktözsde.

Budapest, febr. 16.	
Osztrákhitelrészvény	512.94
Magyar hitelrészvény	806.50
Leszámi oló bank	464.50
Rimamurányi	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény	649.—
Közuti vasut	569.50
Városi villam s vasut	339.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1905. febr. 16-án	
Magyar aranyárjadék 4%	118.90
Magyar koronárjadék 4%	98.25
Magyar koronárjadék 3 1/2%	89.45
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.40

Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	214.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	170.—
Osztrák járadék papirban	99.90
Osztrák járadék ezüstben	100.30
Osztrák járadék aranyban	19.50
Osztrák korona járadék	1.00
1860. oszt. államsorjegyek	157.75
Osztrák-magyar bankrészvény	16.35
Magyar hitelbank részvény	776.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	677.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	653.50
20 frankos arany (Napolendor)	19.08
Német birodalmi marka	117.35
London vista	240.30
Páris vista	95.35
20 márkás arany	23.50

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Egy hozzánk érkezett levél így hangzik:

Wilhem Ferencz gyógyszerész, urnak es. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó Ausztria. Piesting.

Tisztelettel felkérem, sziveskedjek 2 csomag Wilhelm-féle autiartikus és autireumatikus vértisztító teát postautánvét mellett küldeni. Többek között hozzám jönnek, szólnak, hogy részükre is gondoskodjam ily tea beszerzéséről. Köszönetet mondok Önnek e csodaszerért, s kívánom, hogy az Isten fizesse meg ezt Önnek. Én tudom, hogy ez részemre a legjobb orvosság.

Ismételten köszönetet mondok e jó orvosságáért, mert tudom, hogy e télen 3 hónapig feküdtem, és az Ön csodahatású teája engemet kigyógyított. En szeretném ha minden beteg ember e csodahatású teát bevenné.

Teljes tisztelettel Steiner Mátyas.

Kapható Franz Wilhem gyógyszerész, es. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszerárakban és drogueriakban.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással, hogy izzólámpa körtéket tással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképesz lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1-6 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamos motorok eredeti gyári árak mellett, kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlápák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

A
„Nagyváradai Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamattal és a legelőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
 jelzálogkölcsonöket**

nyujt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskére és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Az igazgatóság

Kiadó lakás.

Nagyvásár-tér 60. szám alatt (volt Mandl-ház) első emeleten egy 5 szobás lakrész mellék-helyiségekkel 1905 május 1-től kiadó. Bővebbet a *Polgári takarékpénztárnál*.

Erdélyi fajalmák

kaphatók, ugymint: *Batul, Ranet, Sóvári és pogácsa alma*. Kilója: 12, 14, 18, 20, 24 krajczárért. Viszont elárusítók árendedményben részesülnek.

Raktár Színház-u. (dr. Adorján ház), és **Teleki-u. 24. sz.**

Z á l o g h á z.

A „Biharmegyei Takarékpénztár“

zálogosztálya

február hó folyamán árverést tart.

Felkéretnek az elzálogosítók tárgyaik rendezésére.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
 vonalzatok,
 gazdasági nyomtatványok,
 egyházi, községi
 és egyéb
 hivatalos nyomtatványok,
 körlevelek,
 levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
 mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
 bál meghívók,
 tánczrendek, étlapok,
 naptárak,
 palaczkfeliratok,
 névjegyek,

gyászlapok
 stb. a nyomdai szakba
 vágó nyomtatványok
 készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.